

надбання в наш час агресивної глобалізації – задача всіх свідомих громадян, унікальних особистостей, справжніх, а не «штучних» людей.

Література

1. Кравченко Л. О. Українська ономастика: антропоніміка: навч. посібник. Київ : Знання, 2014. 239 с.

БЛИЗНЮК Л. М., к. філол. н., доцент,

КРАВЧЕНКО О. О., студентка

Український державний університет залізничного транспорту

Харків, Україна

ПОНЯТТЯ ЕКОЛОГІЇ МОВЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Такий напрям лінгвістичної теорії та практики, як лінгвоекотологія, з одного боку, досліджує фактори, що негативно впливають на розвиток і використання мови, а з іншого боку, – шляхи та способи збагачення мови і вдосконалення практики мовного спілкування. Екологія мови, зрештою, повинна скеровувати мовну політику держави, перш за все у сферах освіти, юриспруденції, переговорних процесів, діловодства і, звичайно, в діяльності засобів масової комунікації.

Українська мова є одним із фундаментальних чинників, що об'єднують націю, визначають її самобутність та життєздатність, а це зумовлює необхідність розширення державних заходів, спрямованих на підтримку української мови як фактора національної єдності та історичної пам'яті.

Значуща роль мови як знакової системи і мови як реалізації цієї системи в житті суспільства спонукає лінгвістів до відстеження процесів, що відбуваються в мовній практиці соціуму. Такий лінгвоекотологічний моніторинг дозволяє виявити деякі «явища хвороби» в тенденціях масової мови й мовлення.

У наш час мовна культура всіх верств населення відчуває найсильнішого натиску з боку іноземних слів та сленгу, і особливо це є помітним у молодіжному середовищі, де в цілому спостерігається збіднення лексики і фразеологічних ресурсів. Проблема полягає в тому, що всі вищезазначені явища отримали величезного розмаху за останні десятиліття.

Можна виділити основні групи явищ, що мають негативний вплив на сучасну українську літературну мову в процесі звичайної комунікації.

1. Вплив мови Інтернету і ЗМІ. Сучасний етап розвитку інформаційних технологій має велике визначальне значення для функціонування суспільства XXI століття. Завдяки новим технічним каналам, у першу чергу глобальній мережі Інтернет, циркуляція інформаційних потоків стає все більш динамічною. Віртуальний простір інтернету і процеси комунікації, що відбуваються в ньому, вже досить давно знаходяться під пильною увагою вчених самого різного профілю. Можливість завдяки інтернет-простору звертатися до великої аудиторії і в той же час залишатися анонімним й безвідповідальним швидко стала каталізатором для прояву своєрідної інтелектуальної розбещеності [1; 94]. Наприклад, «пічалька», «канешна», «лайкнув», «афтар» ілюструють тенденцію до збіднення мовлення, насичення суржиком, навмисними акцентованими просторіччями тощо. Людина, відірвана від культури слова, втрачає глибину думки. Мова тьмяніє, позбавляється свого внутрішнього змісту, стає просто сигнальною системою. Однак більшість жаргонних слів і виразів потрапляє в нашу мову не тільки зі «світового паутиння», але і з засобів масової інформації: газет, радіо, телебачення.

Зараз є очевидним, що мова виконує свої функції тим краще, чим активніше здійснено її реалізацію в засобах масової інформації. Якщо ще кілька десятків років тому мова газет, журналів, радіо- і телебачення була зразком нормативності і так сприймалась населенням, то зараз, за спостереженнями фахівців, до свідомості населення і молоді впроваджується інша модель.

Мова героїв багатьох популярних останнім часом молодіжних серіалів типу «Леся+Рома», «Школа» тощо, а також різних реаліті-шоу на кшталт «Панянка і селянка», «Міняю жінку», «Майже колишні» часто рясніє такими виразами, як: «піпець», «лошара», «даун», «бабло». Газети і телебачення заговорили мовою вулиці, про що свідчить широке використання вульгарних і жаргонних слів. Причому такі слова вживаються не тільки в ЗМІ «жовтої» спрямованості, але і в газетах («День», «Аргументи і факти. Україна», «Український простір» тощо) і на телеканалах офіційного рівня («Україна», «Інтер», «Перший» та ін.). Вживання зниженого стилю стає модою сучасної журналістики, а через ЗМІ ця «хороша мова» впроваджується в маси. Таким чином, у молодого покоління складається враження, що говорити «погано» можна, тому що так говорять успішні представники політичних, владних та бізнесових структур. Це викликає осуд не тільки лінгвістів, культурологів, а й багатьох небайдужих до життя мови людей. У прагненні епатувати, привернути

увагу представники ЗМІ не замислюються, що мають величезний негативний вплив не тільки на мовну культуру сучасних школярів, а й на психіку дітей.

2. Іншомовні запозичення (в основному, з англійської мови).

Тут проблема полягає в тому, що в сучасному суспільстві втрачається міра запозичення слів, які дозволяють збагатити нашу мову і урізноманітнити вираз власних думок і почуттів. З одного боку, позитивним моментом є те, що в результаті процесів глобалізації англійська, як мова міжнародного спілкування, стає доступною все більшій кількості людей, проте не в тому випадку, коли існуючий в рідній мові варіант слова підміняється іншомовним. Постає питання: чому сучасні підлітки вибирають англійське слово «easy» замість українського «легко», «сорі» (від англ. Sorry) замість «вибач», «підчу» (picture – картинка, зображення), «епікфейл», «хардкор», «фейс» і т.п.? Можна навести багато прикладів, які при цьому не мотивовані будь-якою доцільністю заміни українських слів іншомовними запозиченнями, причому це явище є однаково показовим для різних сфер застосування.

3. Жаргонізація мови, що порушує стилістичну норму. Зазвичай жаргони виникають через прагнення окремих груп людей якось відокремити або навіть приховати від суспільства деякі аспекти свого життя та діяльності. Однак, що ховається за промовою сучасної молоді, яка просто насичена жаргонами: «січеш», «шістка», «потрясно», «бабки», «галімо», «відірватися», «офігеть», «стрьомно», «зависнути» і т.ін.?

Зважаючи на це, лінгвістична екологія передбачає не тільки виявлення слабких місць в суспільно-мовній практиці і формулювання відповідних рекомендацій на адресу суб'єктів мовної політики, а й виявлення, фіксацію і пропаганду вдалих результатів мовної творчості письменників, журналістів, політичних діячів і т.д. У цьому сенсі цілком лінгвоекоекологічними є такі спеціалізовані видання, як наприклад: словники синонімів, словники паронімів, словники епітетів, словники порівнянь, словники метафор, словники крилатих слів і виразів, словники та енциклопедії афоризмів, словники мови поезії і т.п. Такі словники, довідники, енциклопедії містять величезне мовне багатство, яке можна і треба використовувати не лише професійним комунікаторам (вчителям, журналістам, політичним діячам всіх рівнів), але й усім культурним людям взагалі.

Список використаних джерел

1. Ключко С. Еколінгвістична парадигма у мовознавстві: витоки. *Південний архів. Зб. наукових праць. Філологічні науки.* № 69 Херсон, 2017. С. 93-98.